

Barne- og familieminister Kjersti Toppe

Deres referanse:

Vår referanse: 2021/201

Dato: 05.10.2022

Publikasjonsnr.: NIM-B-2022-024

Oversendelse av NIMs rapport «Rus og menneskerettigheter»

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har nylig utarbeidet en rapport om rusbrukeres menneskerettigheter. Rapporten kan leses her:

<https://www.nhri.no/2022/rus-og-menneskerettigheter/>. Formålet med rapporten er å skape større bevissthet om statens menneskerettslige forpliktelser på rusfeltet, og hvor godt de er ivarettatt. Rapporten er i sin helhet å regne som NIMs innspill til regjeringens planlagte forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet.¹

Rapporten viser at det er flere utfordringer knyttet til realiseringen av menneskerettighetene til personer som bruker ulovlige rusmidler i Norge. NIM har identifisert flere menneskerettslige svakheter knyttet til deler av forebyggings- og behandlingstilbudet til barn som bruker rusmidler. Rapporten omhandler blant annet:

- Hjelpetilbudet til barn som bruker rusmidler og bor på barnevernsinstitusjon.
- Hjelpetilbudet til barn med samtidige rusproblemer og psykiske lidelser.
- Ruskontrakter/rusprøver for ungdom.

I tillegg identifiserer rapporten flere menneskerettslige svakheter knyttet til hjelpetilbudet til voksne som bruker ulovlige rusmidler. Rapporten gjennomgår også de menneskerettslige sidene ved to sentrale temaer som har sitt utspring i straff som virkemiddel mot narkotika: avkriminalisering av befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk og politiets tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker. NIM har også sett på rusbrukeres diskrimineringsvern.

Flere av funnene er etter NIMs vurdering alvorlige, og bør følges opp av myndighetene. I rapporten fremmes ni anbefalinger til myndighetene om hvordan rusbrukeres menneskerettigheter kan styrkes.

Flere av anbefalingene og saksområdene som omtales er innenfor Barne- og familiedepartementets ansvarsområde. Samtidig er rusfeltet tverrsektorielt og består av mange aktører som har et lovmessig ansvar for tilbud til mennesker med problematisk

---

¹ Rapporten er også oversendt til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol og justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl.

bruk av rusmidler.² NIM mener derfor det er viktig at det sikres et tverrdepartementalt samarbeid for å sikre en menneskerettslig tilnærming i den kommende reformens innhold og gjennomføring.

Vi håper rapporten kan være et kunnskapsgrunnlag i regjeringens videre arbeid for å styrke menneskerettighetene til barn som bruker ulovlige rusmidler.

NIM ber på denne bakgrunn om et møte med barne- og familieministeren, for å overrekke rapporten og diskutere dens innhold.

Tilbakemelding kan sendes til vår rådgiver Eivind Digranes på eid@nhri.no.

Vi ser frem til videre samarbeid og dialog med statsråden om hvordan rusbrukeres menneskerettigheter kan styrkes.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen
Fungerende direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

---

² Se også helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkols uttalelser i Dagbladet 23.09.22.: *Lover «store planer»: - Høy prioritet*, nettsak: <https://www.dagbladet.no/nyheter/lover-store-planer-hoyt-prioritet/77231160>